

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

Kommissie van redactie:

Ds. M. Baan, Zeist; Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Nijkerk; Ds. H. van Leeuwen, Urk; Ds. D. Slagboom, Dordrecht-Centrum; Ds. M. C. Tanis, Slidrecht-Centrum; J. van Heteren, Slidrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
Meerkkerk. Telefoon 01837-357

Administratie:

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn, tel. 01720-3814, postrekening 704350, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het pand” te Alphen aan den Rijn.
Abonnementsprijs f 8,- per jaar.
Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en voor Canada 4 dollar per jaar.
Advertenties f 0,20 per m.m. Bij kontrakt korting.

DE SAMARITAANSE

En er kwam een vrouw uit Samaria om water te putten. Jezus zeide tot haar: geef Mij te drinken.

Johannes 4 : 7

Zielszorg is een heel teer en moeilijk werk. Het stelt hoge eisen, aan wie er zich aan wijdt. Wij kunnen gemakkelijker voor de lichamelijke welstand en voor de ontwikkeling van het verstand zorgen, dan om de ziel van een ander te benaderen en haar tot zegen te zijn. Hiertoe zijn vele gaven nodig. De drijfkracht daartoe, dit staat voorop, moet uiteraard geschieden in het geloof door de liefde werkende. Er is echter ook mensenkennis voor nodig; een aanvoelen van de bange vragen of noden, waarmede zo iemand te worstelen heeft. Een zielszorger moet zulk een fijn gevoel hebben, dat hij uit de gelaatsuitdrukking de gehele zielsgesteldheid leest. Hij moet de passende sleutel vinden, om toegang tot dat hart te verkrijgen. Hij pare bij diepe ernst, ook een grote mate van geduld en moet veel vragen om de leiding en bezieling des Heiligen Geestes.

Woordenrijke mensen, die niet kunnen zwijgen en geen tijd zich gunnen tot luisteren, zijn er ten enmale onbekwaam voor.

Niettemin mag niemand zich ten enmale van deze heilige opdracht ontslagen achten. Deze taak mag men niet met een handgebaar alleen op de ambtelijke dienst van de kerk afschuiven.

Men hoort zo vaak de uitdrukking: die mensen zijn daarvoor.

Wij hebben roeping op elkander toe te zien. De een moet hier de ander in de geest der liefde de voeten wassen en in de dienstknechtsgestalte, nederig bukkend, alle hoogheid vermijden; de tegenstand met tedere ernst zoeken te breken en daarmee volhouden ten einde toe. De grote dienende Hogepriester gaf ons hier Zelf een voorbeeld. Zo alleen kunnen wij voor elkander iets betekenen in het geestelijk leven.

De Heere Jezus wijdt hier Zijn zielszorg aan de Samaritaanse vrouw. Wij letten eerst op het *tijdstip* omtrent deze zielszorg. Hij koos het juiste ogenblik daartoe uit.

Vermoeid door de lange voetreis, onder de Oosterse zon, zet Hij Zich neder bij de diepe Jakobsbron. Hij was alleen toen die vrouw kwam. Zij kwam op een ongewoon uur water putten. Wellicht was het schaamte, die haar belette met de andere vrouwen te komen. In elk geval is het hier goddelijke leiding. Hij was alleen met die vrouw en Hij wist wat er in dat hart omging.

Alleen met haar, onder vier ogen. Hier waren geen hinderlijke toehoorders. Die kunnen menigmaal een belemmering zijn. Ongestoord kan Hij met deze belaste ziel spreken.

Dit is allereerst nodig bij zielszorg. Sommigen jagen een verlegen ziel op de vlucht, door ze midden in het gezelschap zielsvragen voor te leggen. Daarmede werpen wij de deur van het hart dicht.

De mensenziel is hier schuchter; bij ruwe aanraking sluit zij zich, vooral als zij iets te verbergen heeft of een drukkend geheim omdraagt.

Zielsdeuren mogen niet geforceerd worden; daar bederft men alles mee.

Niemand brengt voor 't grote publiek de intiemste

overleggingen naar voren, ook niet de heilige rituelen, die daarin schuilen.

Wie dus te vrijmoedig daar naar grijpt, wordt als een indringer beschouwd. Zo iemand wordt afgevozen, want hij maakt zich schuldig aan inbraak in de binnenkamer des harten. Die zielen vangt is wijs, zegt Gods Woord.

Met wijsheid moet u dan ook het geschikte tijdstip afwachten. Immers ook hier geldt het: die geloven haasten niet. Verbeid uw tijd. In de stille eenzaamheid, waar oog in oog schouwt, daar opent zich het hart.

Zo ook deed de Heere Jezus bij de Samaritaanse. Ook komt naar voren *de wijze* waarop de Heere contact zocht en kreeg met die vrouw. Hij heeft haar eeuwig heil op het oog, doch opmerkelijk, aanvankelijk zwijgt Hij daarover. Hij zocht eerst geen aanknopingspunt omtrent de geestelijke dingen. Hij vraagt haar een dienst, n.l. een drank water. Dus nog niet de minste poging om in haar verborgen leven in te dringen of om haar met een geestelijk gesprek te overrompelen. Een natuurlijke vraag die geheel op natuurlijk gebied ligt. Terstond is zij bereid om Hem met een drank te verkwikken.

Alleen geeft die vrouw haar verbazing te kennen, dat een jood, die in de regel niet met een Samaritaan te doen wilde hebben, omdat wrok en haat die twee van elkaar scheidden, door haar geholpen wil worden. Doch juist daardoor komt al de vertrouwelijke sfeer. Die teug water wordt de brug, om die te slaan over de kloof tussen de Heere Jezus en deze vrouw. Wat zal die Samaritaanse daar later veel over hebben nagedacht. Wat heeft Hij die vrouw daardoor aan het denken en spreken gebracht. Voor ons ook een les. Wij moeten bij die eerste greep niet mistasten, door al te overijld de geestelijke dingen naar voren te brengen. Ook in deze geldt het Woord Gods dat het geestelijke niet eerst is, maar het natuurlijke en daarna het geestelijke. Enige uiting van medeleven in de dagelijkse dingen kan pas de weg effenen tot een geestelijk gesprek. Hier is die drank water de weg om tot de diepste levensvragen te komen; om een gesprek te voeren over de Fontein van levend water dat de dorst voor eeuwig lest, ja een springende Fontein wordt voor de waarlijk dorstende ziel.

Het bereiken van dit doel eist *volharding*. Ziedaar de derde trek der ware zielszorg, die Jezus ook aan deze Samaritaanse besteedde. Wat wrong die vrouw zich in vele bochten, om aan de greep des Heeren te ontkomen. Hij kwam ongezocht tot dat levende water, waarvan Hij Zelf de Bronader was. Die vrouw zegt domme dingen en uitvlucht na uitvlucht zoekt ze om zich los te wringen. De Heere ging op die uitvluchten niet in, maar evenmin laat Hij die vluchtende los. Eindeloos geduld heeft Hij met haar. Eindelijk doet Hij een forse greep in haar ziel. Ga heen! roep uw man en kom hier. Die uitspraak brengt haar uit het evenwicht. Zij gevoelt het: Jezus *kent* haar. Hij legt haar levenszonde bloot; Hij slaat de zwartste bladzijde van haar levensboek open. Hij weet alles van haar. Hij zegt het: vijf mannen hebt gij gehad, en dien gij nu hebt is uw man niet. Zij kwam tot belijdenis, maar ook tot de erkenning dat Jezus een Profeet was. Zij komt Zijn profetische bediening te ervaren. Maar toch is zij nog niet gebroken van hart.

VAN DE ADMINISTRATIE

Bij de verschijning van ons blad blijkt, dat steeds enkele abonne's nalatig zijn, door bij adreswijziging mij daarvan geen bericht te zenden. Gevolg daarvan is, dat steeds bladen retour worden gezonden van de P.T.T. met de mededeling, vertrokken of nader adres onbekend. Dit geeft mij steeds veel onnodig werk, en tevens extra portokosten. Dit alles kan worden voorkomen wanneer mij dat direct bij adreswijziging, wordt bericht. Ik reken erop dat allen die van adres veranderen mij dat ten spoedigste doorgeven. Afgesproken? In overleg met de drukker van ons blad wordt getracht de administratie zo volledig mogelijk te doen zijn. Voorts mochten wij weer zeven nieuwe abonne's noteren. Hartelijk dank aan hen die daarin bemiddelden. f 28,— mochten wij extra ontvangen, ook daarvoor onze dank. Wellicht dat wij D.V. de volgende maal na de ontmoetingsdag van Zwolle, weer vele verrassingen kunnen mededelen.

Gironummer 704350 t.n.v. adm. Bewaar het Pand, Kwartelstraat 74, Alphen a. d. Rijn.

v. d. L.

Ds. M. S. Roos †

Toen we de kopij voor dit nummer gereedmaakten, schreven we, dat Ds. Roos ernstig ziek was. Hij zou de middagvergadering van de ontmoetingsdag op 21 augustus openen. Aanvankelijk liet zich de ziekte niet zo ernstig aanzien, maar al spoedig werd de toestand gevaarlijk. Het ergste werd gevreesd. Er bleef nog enige hoop. De berichten, die we in de loop van de week kregen waren niet gunstig, maar toch leefde het besef, dat de Heere nog uitkomst zou kunnen geven. Totdat vanmorgen vroeg -het is nu 20 augustus- het bericht kwam, dat Ds. Roos in de afgelopen nacht was heengegaan. Voor hem is het winst. Hij is verlost. De Heere heeft hem welgedaan. Voor de kerk op aarde, voor de gemeente, die hij mocht dienen, voor zijn kinderen en verdere familie en ook voor zijn huisgenote, die hem bijstond na het verlies van zijn echtgenote is het een pijnlijk verlies. We moeten thans met deze regels volstaan, omdat de drukproef voor dit nummer gereed is en naar de pers moet.

We leven met en denken aan het psalmvers
*De HEER is recht in al Zijn weg en werk;
Zijn goedheid kent in 't gans heelal geen perk.*

Ds. G. Blom.

Zij zoekt weer afleiding van dit onderwerp en begint te spreken over de tempel der aanbidding of op Sion of op Gerizim.

Doch ook deze uitvlucht snijdt de Heere af door te wijzen op de ware aanbidding in geest en waarheid. Zo komt zij tot het inzicht, tot de kennis dat zij de beloofde Christus voor zich heeft — en Hem gelooft! Ja zelfs een boodschapper wordt voor anderen. Zij spoedt zich naar de stad om Hem te belijden, aan te prijzen, met het gevolg, dat velen naar Hem uitgaan.

Zo heeft de Heere ook door Zijn volhardend geduld en liefde die zondares Hem toegebracht. Zo leert Hij hier onze zielsverzorgers de les — wat dan ook de doelstelling is van deze overdenking. De ontmoeting begon in de eenzaamheid — Jezus en de vrouw — en zij eindigde door de bekering van deze zondares. En deze werd weer het middel voor anderen en Jezus zag een veld — wit om te oogsten.

Ds. P. de Groot

VAN DE REDACTIE

Ontmoetingsdag te Zwolle

Wanneer dit nummer van ons blad verschijnt is deze dag al achter de rug, tenzij zich opeens bijzondere omstandigheden zouden voordoen, waardoor deze dag niet gehouden zou kunnen worden. Dat hopen we echter niet. We hebben nog goede herinneringen aan de ontmoetingsdag te Dordrecht op 17 april j.l., waar vele vrienden samengekomen waren en in grote eensgezindheid en overeenstemming de dag in Gods huis hebben doorgebracht. Toen was tevoren ook niet bekend, hoe het gaan zou, maar er was hoop in het hart, dat het mee zou vallen en dat de Heere het wel zou maken. De dag werd gehouden op aandrang van velen. Die aandrang kwam voort uit de begeerte meer contacten onderling te leggen en de banden te versterken. Het werd een goede dag, die aan zijn bestemming beantwoordde. Wat er toen gesproken is, kan men nog lezen in de brochure, die later verschenen is.

De tweede ontmoetingsdag heeft dezelfde bedoeling als de eerste en is ook op aandrang van velen georganiseerd. Zwolle ligt veel noordelijker dan Dordrecht en dat geeft gelegenheid om de vrienden uit het noorden samen te brengen. Ons blad telt ook vele abonnees uit het noorden. Nu zal dus kunnen blijken in hoeverre er onderscheid is tussen noord en zuid. Dat onderscheid wordt wel gemaakt. Maar we menen, dat er in vele streken van ons land nog een volk gevonden wordt, dat de waarheid van harte is toegedaan. Er wonen ook in het noorden mensen, die de Heere vrezen en die achter de beginselen van ons blad staan. Daarom zien we vol verwachting uit naar de 21e augustus, met de bede dat de Heere het weer wel moge maken. Alleen wanneer de Heere met ons is, zal het een gezegende dag kunnen zijn.

Het is nu al bekend, dat het niet zo zal gaan als aangekondigd is. Ds. M. S. Roos van Elburg, die de middagvergadering zou openen, is na een kort, maar ernstig ziekbed heengegaan. We komen elders in dit nummer daarop in het kort terug.

Het ligt in de bedoeling om van het gesprokene op deze tweede ontmoetingsdag een samenvatting op te nemen in ons blad. Het zou te kostbaar worden daarvan weer een brochure uit te geven.

Advertenties

Het komt nogal eens voor, dat advertenties te laat worden aangeboden. Dat betreuren we. Het betreft meermalen vergaderingen, waarvan we gaarne een aankondiging in ons blad opnemen. Mogen we er op aandringen in voorkomende gevallen zo mogelijk wat eerder te komen met de aanbieding van advertenties?

Besprekingen van de Heilige Oorlog

9.

De eens zo vermaarde stad Mensziel dacht er niet aan tot haar wettige Koning boetvaardig terug te keren. En wat mag daarvan toch wel de oorzaak geweest zijn?

Een vraag die velen bezig houdt door het Goddelijk antwoord niet ter harte te nemen, daar de vraag niet serieus gesteld wordt. Wie niet met een zekere vooringenomenheid op de zaak ingaat, wordt vanuit de Schrift helder en klaar onderwezen.

In de staat der rechtheid was de mens ten volle bewijs en getuigenis van des Konings liefde, daar het beeld van Zijn liefde gedragen werd in het hart. De wet van Zijn liefde stond geschreven in zijn ziel en het verbond van Zijn liefde opende hem de weg naar de hemel, de plaats waar Hij Zijn heerlijkheid meer vertoont dan ergens elders.

Zeker, de mogelijkheid van te kunnen zondigen had door God weggenomen kunnen worden, maar dan was er geen plaats geweest voor het verbond om op te klimmen in de eeuwige heerlijkheid.

Een rechtgeaard vader stelt zijn zoon die alle bewaamheid bezit voor zijn levenstaak toch niet onder curatele, al is het volkomen waar dat hij het door hem geschonken kapitaal kon verkwallen. Naar de regel van recht en redelijkheid was de mens ten volle in staat aan zijn scheppingsdoel te beantwoorden. Want „God heeft de mens goed en naar Zijn evenbeeld geschapen, dat is, in ware gerechtigheid en heiligheid, opdat hij God, zijn Schepper recht kennen, Hem van harte liefhebben en met Hem in de eeuwige zaligheid leven zoude, om Hem te loven en te prijzen.”

Hier valt niet te redeneren noch te filosoferen, want Gods Woord is waarachtig. „Alleenlijk zie, dit heb ik gevonden, dat God de mens recht maakt heeft, maar zij hebben veel vonden gezocht.” Met vonden kunnen we niet bestaan in het gericht, en deze zaak is een zaak des gericht van Godswege.

Maar desniettemin lopen al Gods plannen dwars door het doen en laten van de mens heen, hetzij goed of kwaad. En gaat men daarover bloot verstandelijk denken dan verzandt men in een dor zakelijk begrip van die zaken, zodat alle leven en gevoel er uit weggenomen wordt. Het maakt ons koud noch heet. En de Heere zegt: „Och, of gij koud waart of heet! Zo dan, omdat gij lauw zijt en noch koud noch heet, Ik zal u uit Mijn mond spuwen!”

„Mijn Geest,” sprak God, „zal niet in eeuwigheid twisten met de mens.” Bewijs dat Hij de mens niet ongemoeid voort liet leven in de zonde. Maar de mens weigerde dat ter harte te nemen, wederstond de Heilige Geest in Zijn twistingen met hem. De Heere zag dat de boosheid des mensen menigvuldig was op de aarde, omdat het gedichtsel der gedachten zijns harten te allen dage alleenlijk boos was. En wat toen? „Toen berouwde het de Heere, dat Hij de mens op de aarde gemaakt had en het smartte Hem aan Zijn hart.” In de morgen der schepping heeft de Heere Zich verheugd over de mens, Zijn kind. Het pronkjuweel der schepping deelde in Zijn liefde, in Zijn gemeenschap en wandelde in het licht van Zijn vriendelijk aangezicht.

Het Goddelijk berouw en de smart van Zijn hart is ten volle werkelijkheid daar het hier geldt Zijn openbaring in Jezus Christus. De Man naar Gods hart heeft in de staat van Zijn vernedering daarvan ten volle bewijs gegeven. Hij weende over Jeruzalem dat zich niet liet vergaderen gelijk een hen haar kiekens vergadert voor het gevaar dat dreigt. Met berouw en smart in Zijn hart heeft Hij Jeruzalem, de stad die Hem kwam te verwerpen, prijsgegeven aan het oordeel. De eerste wereld leefde de totale boosheid van haar bestaan uit tegen Gods volheerlijke openbaring van Christus in. Noach, de prediker der gerechtigheid met woord en daad, heeft door de Geest van Christus en met het beeld van Christus in zijn hart, de eerste wereld van dag tot dag geroepen tot bekering. En door het niet luisteren naar de lokstem van het Evangelie smartte dat zijn hart. Maar Noach werd als een trouwe getuige van Christus door de eerste wereld verworpen. Denk niet dat een man als Noach die wandelde met God, daarvan geen smart in zijn hart gehad heeft. En toen gold ook dit woord, dat uit de mond van Christus waarschuwend is voortgekomen: „Wie u hoort die hoort Mij, en wie u verwerpt die verwerpt Mij, en wie Mij verwerpt, die verwerpt Degene die Mij gezonden heeft.” Dat roept op tot berouw en smart over het zondigen tegen de wil van Gods bevel, die getuigt van Zijn liefde.

De totaliteit van des mensen ongerechtigheid, waarmee hij zich van God kwam los te scheuren, blijkt het meest in het versmiden van Gods reddende liefde in Christus. En daarover hebben de oprechten in de dagen van Noach, vervuld met de liefde van Christus, rouw en smart bedreven. Een deel van de gemeente in Filippi werd door Paulus wenende vermaand daar zij vanwege hun slordige levenswandel vijanden van het kruis van Christus bevonden werden.

Daar het ons enigermate duidelijk geworden is hoe de stad Mensziel door onderwerping aan de vorst der duisternis in oorlog gekomen is met haar God en Schepper, kan het ons nu verklaard worden hoe El-Schaddai in oorlog met Diabolus tot haar heeft gesproken. De Heere zegt, en daar moet alles voor zwichten: „MIJN RAAD ZAL BESTAAN EN IK ZAL AL MIJN WELBEHAGEN DOEN.”

„Hiermede zegt de Heere het, dat alle Zijn werkingen plaats hebben krachtens Zijn eeuwig Raadsbesluit, dat al Zijn raad in die werkingen vervuld wordt, dat geen schepsel in hemel of op aarde, in hel of afgrond iets vermog om te veranderen, wat Hij Zich eenmaal heeft voorgenomen.” En uit kracht daarvan zegt de Heere: „Doch Ik zal hen van het geweld der hel verlossen, Ik zal hen vrijmaken van de dood; o dood, waar zijn uw pestilentien; hel, waar is uw verderf?” En in dat verband zegt de Heere: „BEROUW ZAL VAN MIJN OGEN VERBORGEN ZIJN.” Want: „HET WELBEHAGEN DES HEEREN ZAL DOOR ZIJN HAND GELUKKIGLIJK VOORTGAAN.”

Nijkerk

R. Kok

Naar de katechisatie

(100)

DE VOLDOENING DOOR CHRISTUS (1)

Nu wij met elkaar behandeld hebben de STATEN van Christus, stellen we thans aan de orde de leer der VOLDOENING, welke de Middelaar door Zijn Middelaarswerk heeft gegeven aan de eis van de rechtvaardigheid Gods tot betaling van de schuld der uitverkorenen en het wegdragen van de straf der zonde, ja, het recht ten eeuwige leven te verwerven.

Volgens de 12 artikelen zouden we als laatste trap van Christus' verhoging nog moeten bespreken: Christus' wederkomst ten oordeel. Maar dit stuk willen we D.V. betrekken bij de behandeling van de LEER DER LAATSTE DINGEN.

Wat verstaan we onder de voldoening van Christus?

Dat Christus door Zijn offerande de verzoening heeft aangebracht, maar dan door VOLDOENING en wel aan het geschonken *recht* Gods.

Deze voldoening omvat twee zaken:

1e. in het doen en vervullen van Gods *wet*. Dit is de DADELIJKE gehoorzaamheid van Christus en

2e. in het lijden van de straf. Dit is Jezus' LIJDELIJKE gehoorzaamheid.

We lezen in Rom. 5 : 19: „alzo zullen ook door de gehoorzaamheid van Enen velen tot rechtvaardigen gesteld worden.”

Het geheim van Christus' borgwerk ligt in Zijn volkomen gehoorzaamheid aan de wil des Vaders. Steeds heeft Christus op die wil des Vaders ge- wezen. (Zie o.m. in Matth. 26 : 42; Joh. 4 : 34; Gal. 4 : 4; Filipp. 2 : 7)

De gehoorzaamheid van Christus aan die wil des Vaders betrof het DOEN VAN DE WET. God had immers het eeuwige leven beloofd op het *doen* van de wet: Doe dat, en gij zult leven! (Luk. 10 : 28.) Op dit doen van de wet had God de mens in het paradijs het eeuwige leven beloofd. Dus: gehoorzaamheid aan de wet, die God in zijn hart had ingeschapen en die Adam dus ook kende, want hij was naar Gods BEELD geschapen, dat toch bestond in KENNIS, GERECHTIGHEID en HEILIGHEID.

Kon de mens Gods wet onderhouden? Volkomen. God had hem de rijke gaven daartoe geschonken. Vandaar dat we lezen, hoe de mens door zijn val en moedwillige ongehoorzaamheid zich van al die gaven heeft beroofd. Zondag 4 vr. 9 Heid. Cat.

Nú kan de mens die gehoorzaamheid aan Gods wet nooit meer opbrengen. De apostel schrijft in Rom. 3 : 20: „daarom zal uit de werken der wet geen vlees gerechtvaardigd worden.”

Maar is het dan wel billijk, doet dan God de mens niet onrecht, zo vraagt onze Heidelberger in Zondag 4, dat God in Zijn wet van hem eist, wat hij niet doen kan? Dat dus God de eis van Zijn wet toch blijft handhaven. Neen Hij, zegt het antwoord, want God heeft de mens alzo geschapen, dat hij dat doen kon.

God kon en kan van Zijn recht, van Zijn eis, niets afdoen. God schikt Zich nooit naar de mens. Dit wil de mens wel. Ach, we zien dit in onze tijd allerwege en op alle terreinen. De moderne mens zoekt Gods Woord en wil aan te passen bij de wil en de smaak van de mens, namelijk: hoe hij wil zalig worden en hoe hij God wil dienen. Ja, het gaat zo ver, dat dit zelfs hoe langer hoe meer doordringt in de kerken. Alles moet anders worden, ook de kerkdiensten. Maar dan zó anders worden, dat de mens het zelf moet doen. Daarop komt het uiteindelijk neer. We moeten „horizontaal” denken en handelen. En weet u, wat het allergevaarlijkste is? Men zegt, *niet* de principia van de leer te willen veranderen. Maar in de praktijk komt dit ervan.

Ik wil hier toch nog even op doorgaan, want het raakt het WELZIJN van Gods kerk en van een ieder persoonlijk.

Neem b.v. het stuk van de „wedergeboorte”. Theoretisch belijdt men de noodzakelijkheid nog wel hiervan, hoewel het in vele preken zelfs niet meer genoemd wordt of dat hierop wordt gewezen. Maar al houdt men zich nog theoretisch aan de belijdenis ten deze, hoe *ziet* en *verklaart* men de wedergeboorte? Praktisch zó: men vraagt o.a. op huisbezoek: „wel, br. of zr. hebt u geen zin meer om naar de plaatsen der ijdelheid te gaan, naar de danszaal of dergelijke? Gaat u nu wel graag naar

de kerk en naar de vereniging en komt u trouw op naar Gods huis? Hebt u Jezus aangenomen? Welnu, dan geeft u hiermede duidelijk het bewijs, dat u wedergeboren bent. Gelooft dit toch."

Zo worden helaas de mensen misleid voor de eeuwigheid. Alsof deze dingen, vanzelf op zichzelf voortreffelijk, niet kunnen voortvloeien uit kracht van opvoeding en uit gewetensovertuiging. En zo spreekt men ook over het geloof. Zo wordt „verstandelijk” geloven (historisch geloof, aan welke onderscheiding men ook niet meer wil) gehouden voor *echt*, zaligmakend geloof. Dit is het zielsmisleidende. Zulke zielszorgers maken zich gemakkelijk af van de vragen van de oprecht bekommerde harten, die zo bang zijn voor zelfbedrog en vrezen, dat hun geloof niet het echte is, dat alles slechts ALGEMEEN werk des Geestes is, zoals Hebr. 6:4-6 aangeeft. Ja, zulke zieherders waarschuwen ook niet degenen, die wel op uiterlijke voorrechten en op een uitwendige godsdienst het huis hunner hoop bouwen en zich houden voor kinderen Gods! Zij scheiden niet „het kostelijke van het snode”. En dit is naar de Schrift toch noodzakelijk en dit kan anderzijds voor de beestredenen tot onderwijs en troost zijn, wanneer zij tegenover het NABIJKOMEND werk het *echte* werk des Geestes uit Gods Woord horen verklaren.

Maar we keren weer terug tot ons onderwerp na deze o.i. noodzakelijke uitweiding.

Het doen en vervullen van de wet behoort dus tot de EIS van Gods wet en van Zijn gerechtigheid. Kan de mens door de zonde deze eis nooit meer volbrengen, God heeft een weg uitgedacht, waardoor toch een volk kan zalig worden en met God verzoend, namelijk door de TWEDE A D A M, Jezus Christus. Hij heeft door Zijn Middelaarswerk en offerande die eis der wet volkomen vervuld. Psalm 40:8,9: „Toen zeide Ik, zie, Ik kom; in de rol des Boeks is van Mij geschreven. Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen en Uwe wet is in het midden mijns Ingewands.” Christus is RECHTVAARDIG mens, zonder zonde.

Dit wordt dus genoemd: Christus' DADELIJKE gehoorzaamheid.

Maar ook behoort tot de voldoening: Christus' LIJDELIJKE gehoorzaamheid: het betalen van de STRAF. Hierover echter in een volgende les D.V. waarbij wij dan gelegenheid hebben, te wijzen op de leer der verzoening, zoals die door de moderne theologie wordt voorgestaan en gesteld, namelijk een verzoening zonder voldoening.

Urk

v. L.

Geroepen naar Gods voornemen

14

Nog eens uit de begin-periode

De laatste keer hebben we iets gezien uit de begin-periode van de kerken der afscheiding. De „vader” der scheiding, Ds. Hendrik de Cock benadrukte het zalig-worden uit enkele genade in geschrift en prediking. Duidelijk blijkt het, dat hij dit ook wilde laten doorklinken in de roeping Gods tot zaligheid.

We gaan nu nog naar een andere figuur uit het begin, die gearbeid heeft aan de andere kant van ons land, in het zuiden namelijk Gezelle Meerburg. Over hem hebben we al geschreven in de eerste jaargang van ons blad. We kunnen hem zeker nu niet voorbijgaan, als het gaat over de tweerlei roeping.

Ruim 20 jaar heeft Gezelle Meerburg ná zijn afscheiding van de Hervormde Kerk de kerken der Afscheiding gediend. Al die tijd heeft hij gepreekt in het land van Aken en omgeving. Hij stond bekend als een boete-prediker, die in grote ernst het Woord Gods bracht. Heel wat preken van hem zijn bewaard gebleven, zodat we daarin kunnen lezen wat hij gedacht heeft óók over de roeping.

Het meest-bekende zijn de preken over de Heidelbergse Catechismus, die nog maar kort geleden herdrukt zijn en tot vandaag gelezen worden. Zij zijn eenvoudig en gaan niet voorbij aan de leidingen, die de Heere houdt met de Zijnen. Wedergeboorte, geloof en bekering zijn geen begrippen in deze preken, maar worden er voluit in verdisconteerd. Terecht wordt in de korte voorrede op deze preken gesproken van de „levenswaarheden onzer belijdenis”. De uitdrukking klinkt misschien wat minder mooi, maar de bedoeling is goed en duidelijk.

In de preek over Zondag 21 vr. en antw. 54 schrijft Gezelle Meerburg met uitdrukkelijke woorden over de tweerlei roeping. Het gaat daar over de vergadering van de Kerk des Heeren, van de uitverkoren gemeente. We lezen dan: „Door het Woord, door Wet en Evangelie worden zij — nml. die tot de Kerk vergaderd worden — geroepen, want het geloof is uit het gehoor en het gehoor door het Woord Gods”. Deze roeping echter, welke een uitwendige genoemd wordt, geschiedt alleen om der uitverkorenen wil, dewijl Gods Woord niet ledig tot Hem wederkeren kan. Dit zou echter geschieden, indien het met de Geest niet gepaard ging, indien zij niet inwendig door de H. Geest geroepen werden”.

Ieder, die dit gedeelte leest, moet wel eraan denken, dat Gezelle Meerburg hier preekt over de toebrenging der uitverkorenen. Een uitdrukking als: „geschiedt alleen om der uitverkorenen wil” moet ook in dat verband gelezen worden. Het zal straks blijken, dat deze prediker nooit gewild heeft de prediking van het Evangelie enkel aan de uitverkorenen.

In een preek over Zondag 25 horen we weer iets over de roeping Gods: „Gods Woord is wel als een hamer, die de steenrots te morzel slaat, maar die hamer moet door de Geest worden aangedreven, anders zal er geen gruis van de steenrots afspringen, neen, een leraar mag prediken zijn gehele leven door met ijver en ernst, hij kan de woorden slechts tot het oor der hoorders brengen, maar geen gelovigen maken; dat is het werk van God de Heilige Geest alleen en onverdeeld. Doch deze werking van de Heilige Geest moeten wij niet zó verstaan, alsof deze de mens slechts aanraadt om te geloven, of hem bloot de krachten schenkt, om, indien hij wil, te kunnen geloven; dat mogen anderen menen, om daarmede aan de natuurlijke hoogmoed van de mens voedsel te geven en zijn gehele verdorvenheid en volslagen onmacht daardoor te verminderen, wij zeggen met de Gereformeerde kerk, op grond van Gods Woord, dat deze werking inwendig, bovennatuurlijk onwederstaandelijk, doch tevens redelijk is”.

Niemand mene uit bovenstaande, dat Gezelle Meerburg nu niet preekte de welmenende nodiging Gods tot alle zondaren. Het is wel eens beweerd van hem, dat hij enkel het Evangelie preekte voor de uitverkorenen. Hij was echter een getrouw gezant, geen half ernstige dominee — zoals Prof. Wisse het wel eens zei — die maar van één zijde van de waarheid Gods wist.

Op een andere plaats horen we van Gezelle Meerburg: „Ik geloof een eeuwige, vrijmachtige, onvoorwaardelijke verkiezing... maar ik geloof ook evenzeer dat wij aan allen zonder onderscheid de Heere Christus moeten prediken, Hem aan allen door die prediking moeten aanbieden, allen tot geloof en bekering met alle mogelijke drangreden moeten vermanen... niemand zal ooit kunnen zeggen, dat hij uit kracht van Gods besluit verloren gaat, maar omdat hij het leven niet gewild heeft. Men heeft mij wel eens gezegd, dat wij de dode zondaren alleen moeten voorstellen, hoe ellendig hij is en wat hij te wachten heeft, maar hem niet op Christus wijzen moesten. Doch, indien dit onze regel moest zijn, dan zouden we hem niets meer zeggen, dewijl hij dan ook het eerste niet horen kan. Neen, zo zou er aan duivelen gepredikt moeten worden, niet aan mensen”.

Hier is geen verder commentaar nodig. De woorden spreken voor zichzelf. Gezelle Meerburg heeft ten volle gehonoreerd, wat Gods Woord belijdt als de noodzakelijke werking van de Heilige Geest om het oor te openen van een arme zondaar voor Gods Woord, maar de nodigende roepstem, men Gods liet hij ook ten volle doorklinken.

Vergeet het belang niet van deze tonen. Gezelle Meerburg heeft grote invloed gehad in het Zuiden van het land gedurende veel jaren binnen de kerken der Scheiding. Zijn catechismuspreken werden in 1870 voor het eerst gedrukt en vonden veel ingang. Een bewijs, dat deze prediking 15 jaar na zijn sterven nog gezocht werd. Nu nog wordt op meerdere plaatsen dezes stem in de leediensten gehoord. Vertrouwende danken blijven trekken. Vooral als ze God verheerlijken in het zalig worden der Zijnen.

D. Slagboom

ATTENTIE

DE KLOP VAN HET LEVEN

Een eenvoudig kerkganger merkte eens op: „In de kerk luister ik altijd maar, of ik „het leven”

hoor verkondigen, of er „uit het leven” of „uit de beschouwing” wordt gepreekt.

U begrijpt mogelijk deze opmerking. 't Ging deze kerkganger om „de klok van het leven”!

Een belangrijk element voor elke preek, voor elke schriftbeschouwing, voor elke meditatie; een belangrijk element voor heel ons persoonlijk leven, voor heel ons kerkelijk leven. Denk de klok van het leven weg, en wij houden niet anders dan een dood geraamte over.

U kent het visioen van die dodenvallei uit het boek Ezechiël?

Een dal vol dorre doodsbeenderen, en zij waren zeer dor. Het beeld van het huis Israëls moest Ezechiël daarin zien. Zo dor en dood als die beenderen waren, zo dor en dood was ook het huis Israëls. De klok van het leven werd niet meer gehoord.

Toen moest Ezechiël gaan profeteren: „Gij dorre beenderen hoort des Heeren woord.”

Wat gebeurde er toen?—

Daar kwam beroering in die dodenvallei, en de beenderen naderden, elk been tot zijn been. Daar werden zenuwen op dezelve, en er kwam vlees op, en een huid werd boven dezelve getrokken, maar... „er was geen geest in”. Schone lichamen, zonder de klok van het leven!

Zo kan het leven schoon en deugdzaam zijn aan de buitenkant, maar dat van binnen de klok van het leven wordt gemist. In Engeland kent men het wassenbeelden museum. Schone beelden, sprekende gelijkenissen, maar er zit geen geest in. Het zijn dode beelden, zonder de klok van het leven! Kunstbloemen kunnen schoon zijn, maar het leven wordt er in gemist.

Een rede op zijn pas gesproken, noemt de Schrift als gouden appels in zilveren gebeelde schalen, maar als in die gouden appels het levenselement, het goud van Gods genade wordt gemist; dan is al dat goud toch niet meer dan klatergoud, zonder waarde voor de eeuwigheid. Dan houden wij niet anders dan een schone vorm over, waaraan het wezen n.l. het levenselement ontbreekt.

Dan kunnen onze preken homiletisch, kunstzinnig zijn opgebouwd, een schone schriftverklaring kan worden gegeven. Dan kunnen onze liturgische vormen steeds meer de aandacht gaan trekken, met koorzang en trompetgeschal worden begeleid, maar als het levenselement daaraan ontbreekt, dan houden wij niet anders dan vormendienst over.

't Gaat om de klok van het leven voor het natuurlijke, voor het geestelijke en ook voor het kerkelijke leven.

Nu is het leven één groot mysterie.

Het vindt zijn oorsprong in God, de Bron van het leven.

God blies in de neusgaten van de mens de adem des levens, also werd de mens tot een levende ziel. De mens ontving een natuurlijk leven, maar ook een hoger, geestelijk leven. Door dat geestelijke leven kreeg de mens een band met God. Die band is door de zonden gebroken, en daarom spreekt de Schrift over de geestelijke dood. Die geestelijke dood kan alleen worden opgelost door het geestelijke leven. Wij moeten levend gemaakt worden. Die levendmaking is het werk van Gods Geest. De Geest is het, die levend maakt!

Kennen wij die levendmaking, dan komt dat leven openbaar.

De klok van het leven wordt gehoord in het schreien naar God, in het roepen tot God. In het schuldbelijden, in het op genade pleiten. In een hartelijk leedwezen, God door de zonde vertoornd te hebben. In een hartelijke lust en liefde om de Heere te vrezen, om naar al Gods geboden te gaan leven. Die klok van het leven zóekt het leven, verstaat het leven, wordt gevóéd door het leven, en nu denk ik weer aan die kerkganger: „in de kerk luister ik altijd maar of het leven wordt verkondigd, of er uit het leven, of uit de beschouwing wordt gepreekt.

'k Herinner mij, dat op de Predikantenvergadering in vroeger jaren eens gesproken is over: „de preek een geboorte”. De nadruk werd toen gelegd op „de bevruchting van de Heilige Geest”. Zonder deze bevruchting des Geestes wordt het levenselement gemist.

Hoe noodzakelijk voor de prediker deze bevruchting des Heiligen Geestes te kennen voor het persoonlijke leven, alsook voor het ambtelijke leven. Dan kan de meest eenvoudigste prediking worden een prediking vol Geest en Leven! Dan vallen alle menselijke gaven weg, maar komt in het

centrum te staan de Gave des Heiligen Geestes. Die gave des Heiligen Geestes wijst dan heen naar Gods gave, in het geschenk van Zijn eniggeboren Zoon, in het geschenk van Golgotha, waarvan de kerk getuigt: „En Hij is een verzoening voor onze zonden! Zo wordt het centrale punt van leer en leven: Jezus Christus en Die gekruist! Die ons leven is! Buiten Hem is geen leven, maar een eeuwig zielsverdorft. „Die de Zoon heeft, die heeft het leven, die de Zoon van God niet heeft, die heeft het leven niet”.

Zo klopt het leven van de kerk alleen in Hem. 't Leven is uit Hem, door Hem en tot Hem, Gode tot eeuwige heerlijkheid.

Dat levenselement moge dan de begeerte zijn van ons aller leven. 't Moge uitkomen in heel ons kerkelijk leven. Dan verliezen wij ons niet in de uitwendige vorm, maar dan gaat het ons voor en bovenal om dat éne namelijk: de klopp van het nieuwe leven.

M. Baan

Voor de jeugd

Beste Jongelui!

Wanneer we dit stuk klaar zitten te maken, zijn we ongeveer nog een week verwijderd van de ontmoetingsdag te Zwolle, waar jullie natuurlijk naar uitzien.

Doch daar ons blad maar eens in de veertien dagen verschijnt, is de ontmoetingsdag al weer ongeveer een week verleden tijd, wanneer jullie dit blad zullen ontvangen.

Je zult er dan van de ontmoetingsdag nog weinig of niets in lezen, wat je misschien dan wel ergens tegen zal vallen.

Maar dat kan nu eenmaal niet anders. Wij kunnen, nu we er nog voor staan, geen enkel zinnig woord er van zeggen. Dan alleen, dat we hopen, dat ook deze dag, onder de zegen des Heeren, zal mogen slagen.

De belangstellende lezer moet daarom nog maar even geduld hebben, want te zijner tijd zult u van het gebeurde, zeker meer horen. Ik denk dan bijzonder aan hen, die op die dag niet naar Zwolle kunnen komen. En dat zijn er natuurlijk nog al wat. Stel je voor dat alle lezers zouden komen, dan zouden we echt niet weten waar we ze bergen moesten. Maar dat moeten wij ook maar geduldig afwachten. Dus allemaal: nog even geduld!

Ja, dat woord „geduld” doet me denken aan een paar briefschrijvers(sters) die altijd nog op antwoord zitten te wachten. Degene, die nu het eerst aan de beurt is, vroeg of het geoorloofd is om naar de T.V. te kijken. Ik moet eerlijk zeggen dat ze mij daar een heel leuke en ook eerlijke brief over geschreven heeft. Ik zou hem in z'n geheel wel over willen nemen in ons blad. Want zij vertolkt op haar manier zeker het probleem, waar heel velen van de jonge lezers mee zitten. Doch als ik dat zou doen, dan zou ik aan het antwoord niet meer toekomen, gezien de lengte van de brief.

Dat ze zo lang op antwoord heeft moeten wachten, vindt mede ook wel hierin z'n oorzaak, dat destijds door Ds. D. Slagboom er een hele serie artikelen aan is gewijd.

De zaak op zichzelf is echter belangrijk genoeg, om er nog eens op terug te komen. Want de T.V. is tegenwoordig nagenoeg in elk huis aanwezig, en degenen, die er nog kwaad in zien, worden steeds minder.

Mijn vraagstelster is zelf over het algemeen niet voor T.V. Zij gelooft dat er heel veel dingen doorkomen, waar ze doodeenvoudig van walgt. Dat vind ik om te beginnen, een plus.

Maar toch zijn er dingen waar ze verzot op is. En dan noemt ze o.a. een cowboy-film. Ze begint er naar te kijken met een kloppend hart, maar dat gaat gauw over en dan vindt ze het prachtig. Het geweten spreekt, want dat is dat kloppende hart, op dat punt niet meer. Daarna komt er een ander stuk voor de T.V. Maar dat is minder van „kwaliteit”. Men neemt zich dan voor om de knop om te draaien. Maar hoe gaat dat? Als men er eenmaal iets van gezien heeft, dan wil men toch nog meer zien. Eerst nog „even” dit en dan nog „even” dat, en dan... ja, dan draaien we hem uit... natuurlijk, want het gebodene is niets. Het is uit de Boze. Dus, weg er mee.

Zo heb ik heel in 't kort, de inhoud van het schrijven wel weergegeven. Zo liggen in het leven van heel veel jonge mensen de problemen. En mis-

schien ook nog wel in het leven van heel veel ouderen.

Als men op het verkeerde van het T.V.-gebruik wordt gewezen, dan begint men zich te verdedigen met het „geoorloofde” wat er door komt. Men noemt dan, afgedacht nog van die cowboy-film die m.i.z. op zichzelf ook te veroordelen is, nog heel veel andere dingen. O.a. het journaal en leerzame stukken, enz. En men heeft, zegt men dan, toch altijd zelf de knop in de hand. Zodra er iets door komt, dat de toets der kritiek niet kan doorstaan, dan gaat hij uit.

Degenen, die zo redeneren, vergeten, dat ze een arglistig hart hebben, wat ze niet in de hand hebben.

Want het is een onmiskenbaar feit dat er van de T.V. een fascinerende invloed uitgaat. Men wordt er door geboeid, er door vastgehouden, er door betoverd. Men blijft tenslotte kijken.

Het is altijd: eerst nog „even” dit en dan nog „even” dat. Het is allemaal maar „even”. En dan draaien we de knop om. En als dat dan gebeurt, door vader of moeder, de jongen of het meisje wiens hart te hard klopt, wat zijn dan daarvan dikwijls de gevolgen?

Zonde baart zonde, zie Jac. 1:15. Als vader of moeder de knop in de handen hebben, dan worden de kinderen dikwijls kwaad, als datgene wordt afgezet, wat ze nu juist nog „even” graag gezien hadden. Men houdt de ouders dan voor ouderwets, mensen waar nooit iets van mag, die nog behoren tot dat soort wat eigenlijk overal tegen is; en ga zo maar door. Er kunnen in het hart van jonge mensen heel veel dingen opkomen, lelijke dingen, waarvan het maar gelukkig is dat vader en moeder ze niet horen. Maar er is er Eén die alles hoort en ziet. En dat wordt vaak vergeten.

Ik zou wel een heel artikel kunnen vullen met het opsommen van allerhande ellende, die de T.V. in heel veel gezinnen teweeggebracht heeft. Onenigheid tussen ouders onderling en ook tussen ouders en kinderen en de kinderen onderling. Er zijn mensen, die helemaal geen principiële bezwaren hebben tegen de T.V. en die het open en eerlijk toegeven: Als ik geweten had, welk een ellende er uit voortgekomen is in mijn gezin, dan zou ik het ding nooit in huis gehaald hebben. Maar hij staat er nu eenmaal, en dan is hij moeilijk weer weg te krijgen. Want dan zijn er ook weer verschillenden in het gezin, die kost wat het kost, „dat ding” willen houden staan. En om dan nog meer ruzie te voorkomen, blijft hij dan maar staan. En de duivel? Hij lacht! Want dan krijgt hij gelegenheid om, al is het iedere keer maar „even”, zijn vergif de huiskamers in te spuiten, om de harten van de mensen nog meer te vergifigen, dan ze van nature door de zonde al zijn.

Er is een oude wijsheid, en daar moeten onze jonge mensen maar goed acht op geven, die zegt: Wat het oog niet ziet, het hart niet deert. Dat geldt ook t.o.v. de T.V. Men vangt met het oog slechts een „flits” op, van hetgeen dan z.g.n. niet door de beugel kan. Doch het gaat dan precies eender als met een fototoestel. De sluiters gaat maar heel „even” open. Het is soms een fractie van een seconde. Maar het beeld is in de donkere kamer vastgelegd. En het wacht op ontwikkeling. Zo ontwikkelen in het hart die dingen zich, die men maar heel „even” gezien heeft. De duivel zorgt er wel voor, dat die „slechte film” in het hart verder wordt afgedraaid.

Het „vele verkeerde” van de T.V. kan door het mogelijk „weinige goede”(?) wat er door komt, niet goed gemaakt worden. Ik stel het onder de meest gunstige omstandigheden wel eens zo voor: Stel je een bord met heerlijk eten voor. Aantrekkelijk tot en met. Het water loopt je uit de tanden, terwijl je het ziet. Maar men heeft er vergif overheen gestrooid. Ik dacht dan: je kunt een zodanige honger niet hebben, of dat bord met dat z.g.n. heerlijke eten laat je wel staan. Waarom? Omdat je je leven lief hebt. Want je weet: Als je er van eet, dan ga je dood.

Zo verging het in zekere zin Eva ook. Leest de geschiedenis van de zondeval er maar op na. De duivel is nog even listig, of nog listiger. Vroeger zei eens iemand tegen mij: Hij heeft al zesduizend jaar gestuurd, onderschat hem niet.

Ik zou zeggen, beste vrienden: Onderschat de duivel niet, en overschat je zelf niet. Hoe verder men bij het kwaad vandaan blijft, hoe minder kans men heeft, dat men er in valt. En dat geldt natuurlijk niet alleen de T.V. Dat geldt op alle terreinen van het leven.

Ik geloof, dat als er in het hart leeft, wat er

mocht leven in het hart van de dichter van Ps. 119:37: „Wend mijn ogen af, dat zij geen ijdelheid zien; maak mij levend door Uwe wegen”, dat men met het T.V.-vraagstuk niet meer zoveel moeite zal hebben. Maar deze bede is bij heel velen, helaas, uit de tijd.

Ik hoop echter, beste vrienden, van niet bij jullie. Wanneer je zo biddende door het leven gaat, dan wordt het leven er niet gemakkelijker op. Dan komt er strijd. Maar dit weet ik zeker: Je wordt dan ook voor veel kwaad bewaard.

De Heere beware jullie voor alle kwaad.

Dat is de begeerte van jullie liefhebbende vriend, die door genade, een klein beetje het hart van een mens heeft leren kennen.

Ds. H. C. v. d. Ent

**NEDERLANDSE VERENIGING
TOT BEVORDERING VAN DE
ZONDAGSRUST en ZONDAGSHEILIGING**
gevestigd te Ede

OPENBARE VERGADERING

In het kerkgebouw der Geref. Gem., Vlooswijk-
straat 50 te TERNEUZEN op

D.V. VRIJDAG 3 SEPTEMBER A.S.

Spreker: de Weleerw. Heer Ds. J. v. Prooyen
van Stavenisse, voorzitter der vereniging

Aanvang om 19.30 uur

Toegang vrij

DORDRECHT

**Ds. Joh. Bogermanschool
voor Basisonderwijs**

Steltenstraat 1 • Tel. 01850-41791

Gevraagd per 1 oktober 1971 een

ONDERWIJZER(ES)

bevoegd voor j. (k en r) behorende
tot de Ger. Gem., Chr. Ger. kerk,
Oud Ger. Gem., Ger. Gem. in Ned.
of Ned. Herv. Ger. Bond

Sollicitaties en/of inlichtingen bij het
Hoofd der School J. Mol
Iepenlaan 124, Dubbeldam
Telefoon 01850-42880

Jongeman, leeftijd 20 jaar, werkzaam
in Den Haag in verband met studie, zoekt

EEN NET KOSTHUIS

Weekeind afwezig.

Brieven onder no. 5 aan Administratie
van dit blad.

Het adres voor al Uw

GOEDE BOEKEN

lees- en prekenboeken, bijbels (uitsluitend
statenvertaling) en psalmboekjes is

G. KOOL

Lingedijk 3, postbus 22, Leerdam

(Uw bestelling ongefrankeerd: antwoordnr. 3)

Wij leveren u alle

Bijbels en Psalmboekjes

(Statenvertaling)

franko thuis

H.H. Kerkeradenl

Voor de levering van huwelijksbijbels houden
wij ons aanbevolen

BOEKHANDEL VAN LEEUWEN

Wijk 7-78, Urk, telef. 05277-783

na 7 uur: Almerelaan, telef. 05277-503